

18218

801-99

4-99

2003

891.542-2

Կ-99

A 205

Ն Ի Օ Բ Է

ԿԱՍ

ՄԱՐՄԱՐԵԱՅ ՎԱՐԺՈՒՅԻՆ

ՖԱՐՍ 3 ԱՐԱՐԻԱԾՈՎ

Ս. Կ. ԼԵՆԻՆԻ ԹՈՒՍ. ՓՈԽԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՑ ՓՈԽԱԳՐԵՅ Ա. ՎՐՈՅՐ
(ԲՆԱԳԻՐԸ ԱՆԳՎԵՐԵՆ Է)

ԲԱԳՈՒ
Տպարան «ԱՐՐՈՐ»
1898.

4. 2.

4-99

45

U h O F L

4.5.5

ՄԱՐՄԱՐԵԱՅ ՎԱՐԺՈՒՅԻՆ

ՖԱՐՍ 3 ԱՐԱՐԻԱԾՈՎ

Ս. Կ. ԼԵՆՆԻՆԻ ՌՈՒՍ. ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆԻՅ ՓՈԽԱԴՐԵՅ Ա. ՎՐՈՅՐ

(ԲՆԱԳԻՐԸ ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ Ի)

4815

2-25.
pe-2

Настоящій фарсъ, подъ видомъ «Шоубей» или мраморная гувернантка», разрѣшенъ Главнѣйшимъ начальствующимъ къ представленіямъ на сценахъ края мая 2 дня 1897 г. г. Тифлисъ.

Предсѣдатель комитета М. Гаккель.

Секретарь Н. Меликъ-Нубаровъ.

Բ Ա Ք Ո Ւ
Տպարան , ԱՐՁՐԿ
1897.

4148

Ա. Ռ.

Պ. Համբարձում Ա. Մելիքեան

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 26 марта 1897 г.

ԽՈՐԻՆ ՅԱՐԳԱՆՔՈՎ,

ՓՈԽԱԴՐՈՂԻՑ

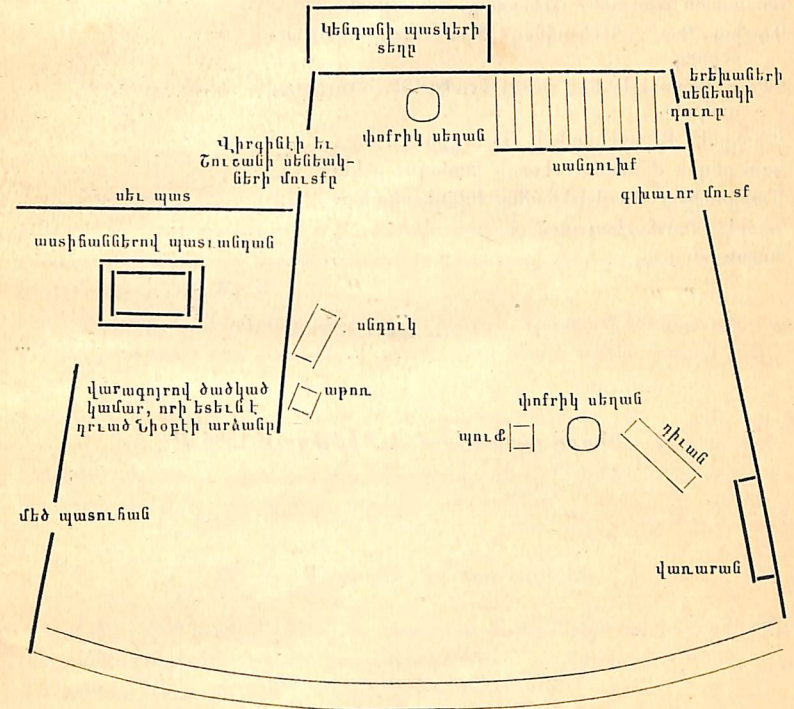
Մեծապատիւ պարոն՝,

Այն ազնիւ եւ կենոնոս գործը, որիւն դուք պաշտպան կանգնեցիք, հայ բասրոնի համար բաց է անում մի ընդհանուր փայտի փայտուն եւ յուսացից: Թասրոնը, որ մի ֆեշիկ մանկան է նման, կարօս խնամքի եւ հովանաւորութեան, Ձեր եւ Ձեր ազնիւ ընկերների հոգստար ձեռքերի սակ ընդ աշխոյժ եւ ընդ կեանք վերստացաւ: Իբրեւ միւր հայ բասրոնի աշխատանքներից, խորապէս ընթերցելով հաւատքով եւ համոզմունքով Ձեր ստանձնած գործի բազմակողմանի դժուարութիւնը՝ պատիւ եւ համարում ինձ իմ այս դրոյն աշխատութիւնը Ձեր անուն նշանակելու:

Ա. Վրոյր

Տեսարանը ներկայացնում է Աղարէզեանցի տան մի սենեակը եւ բոլոր արարածներին մնում է միեւնոյնը: Գիշեր է:

ԲԵՄԻ ՅԱՏԱԿԱԳԻՇՐԸ

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

Իշխան Միխայէլ Բագրատունի
Ասեփան Իվանիչ Աղաբեգեանց, ապահովագրու-
բեան եւ ապրանքներ փոխադրող ընկերութեան
գործակալ
Սուսաննա (Շուշան) Աւետովնա, նրա կինը
Դարիա (Դարո) Աւետովնա, նրա բոյրը, պառաւ
օրիորդ
Գէորգ Սամուէլեան, (Ժօրժ) նրանց հեռաւոր ազ-
գականը
Վիրգինէ, Աղաբեգեանցի բեռորդին
Կոստանդին Սեմեան, Գէորգի համալս. ընկերը
Մարգարիտա Վալէնտինովնա Սվիդետսկայեա
Նիքիթ, մարմարեայ արձան
Պօղոս, ծառայ

Անցքը պատահում, է Քիֆիլիզում 1896 թ.

Ա. ԱՐԱՐԻԱԾ

«ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ՓՈԽԱԳՐՈՂ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼԸ»

1) Դարիա.

Դարիա. (Մտնում է եւ Վիրգինէի դուռը ծեծելով) Օրիորդ Վիրգինէ՛,
ի՞նչ է, ջեր էլի պատաստ չէ՞ք: Ժօրժը վաղուց եկել սպասում է . . .
փեսացունին այսքան սպասեցնել չալը կատարեալ անքաղաքավարութիւն
է. շուտ կը լինե՞ս թէ չէ . . .

Վիրգին. (Բեմի ետեւից) Իսկո՛յն, իսկո՛յն, Դարիա Աւետովնա. հիւրա-
սենեակը հրաւիրեցէք Ժօրժիկին, երկու քայլ աւելի մօտիկ կրլինի ինձ:

Դարիա. Ա՛խ էս հիմիկայ ջէհէլները . . . փեսան դրանը կանգ-
նած է, իսկ սա այսեղ զուգվում ու զարդարւում է: Մեր ժամանակը
օրերով առաջ փեսի ծամբին էր մնում մեր աչքը . . . (դռնից) պ. Կոս-
տանդին՝, Ժօրժի՛կ, այսեղ եկէ՛ք, ուր որ է մեր չէրվօննի թագունին էլ
դուրս կուգայ . . . համեցէ՛ք, եկէ՛ք . . .

2) Նոյն, Ժօրժ եւ Կոստանդին.

Ժօրժ. Ահաւասիկ եկա՛յ եւ պատաստ եմ ամենայն համբերութեամբ
չէրվօննի թագունու դուրս գալուն սպասելու . . . բայց ի՞նչու օրիորդ
Վիրգինէին դուք չէրվօննի թագունի էք անւանում:

Դարիա. Ա՛խ, Ժօրժիկ ջան, չեմ սիրում, որ դու քո զուխը անու-
սումի տեղ ես դնում. էնքան ուտում առար, զագրանիցա էլ գնացիր, ու
էլի քեզ էնպէս ես պահում, միթո՞ւմ ոչինչ չիս գիտի. մարդու չալու աղջկայ
սիրքը էրվում է իրա նշանածի համար, ու էդ էլուող սիրտն էլ կարտումը
չէրվօննին է:

Կոստ. Բայց ձեզ հետ ես բոլորովին համաձայն չեմ, հարսնացուի
սիրքը ոչ թէ պիտի ցաւի, այլ ուրախութիւնից բարբախի, այսինքն ես դա-
տում եմ փեսացունների տեսակէտից, եւ կամ աւելի պարզն ասած ինքս ինձ
վրայ եմ չափում:

Դարիա. Ձէ՛, էդ չեմ ուզում ասել, զղամարդու բանը ջոկ է, իսկ մեր բանը բոլորովին ուրիշ մենք կինարմասներս մեր բոլոր կեանքում խեղճ ու կրակ պիտի սանջւինք ու չարչարւինք:

Ժօրժ. Բայց ինչո՞ւ միայն սանջւինք:

Դարիա. Է՛հ. էդ է գրած մեր ճակտին էլի՛, եւ այս բոլոր մեր քաշածը դրախտում պատահած փորձանքիցն է. մեղաւորն էլ զղամարդն էր, որ ջէր ինքը առաջ առաջ խնծորը կերաւ ու իժոււմ էլ եւին ուսացրեց ու կնիկ արմասն էլ-խօ գիտես էլի,-կերաւ ու հիմի չարչարում ենք:

3) Նոյնք եւ Վիրգիլէ.

Վիրգ. Ա՛հա, ես պատրաստ եմ: Բարեւ Ժօրժ, յարգանքներս, պ. Կոստանդին:

Ժօրժ. Այս ի՞նչ ձեւականութիւններ է:

Վիրգ. Լռի՛ր, դու ոչինչ չես հասկանում, վաղը մեր հարսանիքն է եւ այսօր որքան կարելի է մենք պաշտօնական ձեւով պէ՛ք է վարւինք միմեանց հետ—այս բուն իսկ անգլիական սովորութիւնն է:

Ժօրժ. Ի՞մ կարծիքով այդ շատ յիմար սովորութիւնն է. բայց եւ այնպէս իմ գործը չէ:

Կոստան. Վիրգիլէն . . . այսինքն օրիորդ Վիրգիլէն, կատարելաբար ունի, եւ ես բոլորովին համաձայն եմ նրա հետ:

Վիրգ. Ա՛հ, որքա՛ն ազնւութիւն է այդ ձեր կողմից:

Դարիա. Է՛հ, հոգիս, հիմի քաղցր խօսում էք, բայց իժոււմ ոտքի տակ գնացողը էլի կնիկարմասն է:

Կոստ. Ո՛չ, Դարիա Աւետոյնա, ես մինչեւ հարսանիքս ի՛նչ սովորութեան կամենաք կը յարմարւիմ, անգլիականի, եւ մինչեւ իսկ հոծէն-ծօտականի էլ. եթէ ի հարկէ այդպէս է կամենում Վիրգիլէն . . . օրիորդ Վիրգիլէն . . . բայց հարսանիքից յետոյ . . .

Վիրգ. Է՛, ի՞նչ հարսանիքից յետոյ . . .

Կոստ. Իսկ հարսանիքից յետոյ կը փոխարկեմ զուտ հայկականի. «կանայք, հնազանդ լերուք արանց ձերոց»:

Վիրգ. Ա՛հ. ինչպէս ինձ վախեցրիք . . . բայց կարծեմ մեկնելու ժամանակ է . . . դօդան պատրաստ է:

Դարիա. Ամբողջ ժամանակ կռւում էր խեղճ կնոջ հետ . . . ըր՛ըն ոչ բարով քրոջս էր ռասս էր եկել հա՛, մի մարդ, որ քանի պէ՛տքական չէ. . .

Ժօրժ. Է՛հ, դուք էլ շարունակ խեղճ Ստեփան Իվանիչի վրայ էք յարձակւում:

Դարիա. Ախար ո՞նց չի յարձակւիմ, էսպէս էլ բան կուլի՞, ինչ գործի ձեռք է ցալի թարսվում է . . . իմ խեղճ քրոջս էնքան բաժինքը չէ՞ր, թառ ու մառ էլաւ . . . ի՛նչ գործի կանգնեց՝ դիպի թա՛րս, դիպի թա՛րս, դիպի թա՛րս:

Վիրգ. Բայց մօրեղբայրս այժմ հիանալի պաշտօն ձեռք բերեց:

Դարիա. Կը սեմե՛նք, մի բան էլ էստեղ դուրս կուգայ . . . ո՛նց չէ. մի խերով բան էլ կուռք է, չոչչելա է, ինչ զանրումար է, է՛ն է:

Կոստ. Ինչ կուռք:

Ժօրժ. Դարիա Աւետոյնան այդպէս է անւանում այն արձանը՝ որ Հռովմից են ուղարկել իշխան Բագրատունու համար:

Վիրգ. Ա՛հ. հրաշալի արձան է, «Արտասուղ Նիօբէն»՝ որ չգիտեմ որ արձանագործի ձեռակերտն է, ասում են իշխանը դրա համար 15 հազար բուրլի է վճարել:

Կոստ. Բայց այդ ի՞նչ կապ ունի Ստեփան Իվանիչի հետ:

Ժօրժ. Գիտէ՞ք ինչ. այդ արձանը Յանովից երկամուղով ստացւեց այստեղ եւ այժմ Ստեփան Իվանիչի պատրէն է դրան ծիու վրայ բարձած մինչեւ իշխանի կալուածը հասցնելը:

Դարիա. Նա էլ հէ՛նց դրա համար է գժել. խան ուզում է էնպէս եաշխիլ շինել այդ, որ ոչ մի ստալետար չի կարա շինել, խան ուզում է է՛նտեղ դիկելու համար ինչ որ տեսակ կպէտակա սարքել այդ . . .

Վիրգ. Բայց է՞ որ մօրեղբայրս շատ է վախենում որ չփչանայ, մինչեւ անգամ նրան նայելու էլ չի թողնում մեզ:

Կոստ. Իսկ արձանը ձեզ մօտ, տա՛նն է:

Դարիա. Էստե՛ղ է, էստե՛ղ, ոչ բարով բերել էին ըհա՛, է՛ն փարդի ետեւն է կանգնացրած:

Կոստ. Կարելի՞ է տեսնել:

Վիրգ. Ձէ՛, չէ՛, ձեռք չտաք, ապա թէ ոչ մօրեղբայրս կըբարկանայ. բայց անա եւ նա . . .

4) Նոյնք եւ Աղաբէգեանց.

Աղաբ. Դուք ո՛չինչ, ո՛չինչ չէք հասկանում, եւ նեղացնում էք ինձ ձեր անկրթութեամբը . . . ա՛յո նեղացնում էք . . .

Դարիա. Դա՛, դա՛, դա՛, համա դուն էլ ի՛նչ կրթւածն ես . . . քեզ էլ գիմնագիի չէսվէ՛րսի կկասիցը դուրս արեցին:

Աղաբ. Ի՛յ, դուրս արեցին ու լաւ արեցին. ես դառնով պարծեւում եմ, ես չէի կարողանում յունարէն բառերը սովորել եւ առանց դրանց էլ մարդ դարձայ ու մարդու մէջ մտայ:

Վիրգ. Մօրեղբայր, տես՛ք, ի՞նչ լաւ դուրս եկաւ իմ շրջագրեսս:

Աղաք. Այո՛, այո՛, լաւ է, շատ լաւ է. քայց եւ այնպէս պատահած է:

Դարիա. Դու մեզ հետ չիս գալու էլի՛:

Աղաք. Ո՛չ, երբ ամբողջ տնով գնում էք, ես չեմ կարող այս տեղից հեռանալ, ո՞վ է իմանում, զուցէ յանկարծ հրդեհ կամ մի ուրիշ բան պատահի. ես իրեւ հաւատարիմ ծառայող՝ զործիս գլխին պիտի կանգնեմ եւ Նիօբէի վերայ հսկեմ:

Դարիա. Ես ձեզ չասեցի՞, բոլորովին գծել է . . . էդ ձեր Նիօբէն աղ չէ որ հալի:

Կոս. (Կամաց ժօրժիկ) Է՛, մի բան իմացա՞ր:

Ժօրժ. (Կամաց) Իմացա՛յ, քեզ յետոյ կը պատահէ:

Աղաք. Ի՞նչ, դուք ի՞նչ որ կամենում էք ասացէք, իսկ ես մինչեւ որ այս արձանը իւր տեղը չհասցնեմ, նրանից մի քայլ անգամ չեմ կարող հեռանալ:

Դարիա. Դուք այս յիմար արձանի պատճառով կարծեմ ձեր կնոջն էլ պիտի մոռանաք, ձեր երեխաներին էլ:

Աղաք. Ես ոչոքի. եւ ոչինչ էլ չեմ մոռանալ . . . հա՛, քիչ էր մնում մոռանալի, ես հեռագիր ստացայ վարժուհուց եւ նա վաղը կամ զուցէ հէնց այսօր էլ այստեղ հասնի. նրա իրեղէնները ստացեց արդէն ու այստեղ դնել տեղի:

Դարիա. Սաղ զաւան լքրեցիր էլի՛, էս արձան է, էս սունդուկ է. . . Ասեա՛ծ է խաբար թէ էլ ինչե՛ր չէք անելու:

5) Նոյնի եւ Պօղոս.

Պօղոս: Աղա՛, ինչ որ պարտն ձեզ է հարցնում:

Աղաք. Ի՞նչ է ազգանունը:

Պօղոս. Չհարցրի. ասում է հարկաւոր զործ ունիմ աղի հետ:

Աղաք. Ո՞վ է արդեօք. գնամ տեսնեմ. (զնում է):

6) Նոյնի առանց Աղաքեղեանցի.

Դարիա. Դէ՛, գնալու ժամանակ է, Վիրգին ջա՛ն, շլետպաղ ծածկիր ու հայդա՛:

Վիրգ. Գնա՛նք, դողա ջան, գնա՛նք:

Դարիա. Գնա՛նք. գնա՛նք, տէրք. դուք կացէք էստեղ, հիմիսկ-եւ էս գալիս ենք. (զնում են):

7) Ժօրժ եւ Կոստանդին.

Կոստան. Դէ՛, շուտ պատմիր, թէ ի՞նչ իմացար:

Ժօրժ. Բանից դուրս եկաւ, որ զործը քո ասածից աւելի դժւար է:

Կոստան. Բայց ինձ բոլորովին չէ հետաքրքրում իմ ասածը, այլ քո ասելիքը:

Ժօրժ. Ուրեմն լսի՛ր, քո խնդրքի համաձայն, ես իմ Վարչաւայի ընկերոջս գրեցի, նա տեղեկացել է եւ ահա թէ ինձ ինչ է գրում. (կարդում է) „Իմ հաւաքած տեղեկութիւններից երեւաց, որ Ալէվդինա Վալէն-սինովնա Սվիդէրսկայան մեկնել է Վարչաւայից իւր Մարգարիտա քրոջ հետ միասին, որը Թիֆլիսում, Աղաքեղեանցների տանը վարժուհու պաշտօն է ստանձնել:“

Կոստան. Բայց սարսափելի է այդ . . . անշուշտ նա դիտմամբ իւր քրոջը ուղարկում է այստեղ, որպէսզի արգելք լինի իմ եւ Վիրգինէի ամուսնութեան:

Ժօրժ. Բայց խնդրեմ ասա, այդ Ալէվդինան մի որ եւ է իրաւունք ունի՞ քեզ վերայ:

Կոս. Յաւնէլ հէնց այդ է որ ունի . . . Թէ եւ երկու տարի է որ մենք բաժանուած ենք, բայց նա իմ ամէն մի քայլափոխիս հետեւում է, եւ պահանջում, որ իւր գրած նամակները իրան վերադարձնեմ, ես այդ նամակները ոչնչացնելու անխոհմտութիւնը ունեցայ, եւ այժմ նա ինձ չէ հաւատում՝ կարծելով թէ ես դիտմամբ պահում եմ:

8) Նոյնի, Դարիա, Շուշան եւ Վիրգինէ.

Դարիա. Վիրգինէ ջա՛ն, ես վերցրի ծածկոցը:

Վիրգ. Բայց եղանակը այնպէս տար է որ, դողա ջա՛ն:

Շուշան. Նախազգուշութիւնը միշտ լաւ է, ո՞վ գիտէ, յանկարծ անծրեւ գալ . . . Սեփան իվանիչն էլ ինչ որ պարտն է բերում այստեղ, նա էլ ժամանակը գտաւ:

9) Նոյնի, Իսխան Բագրատունի եւ Աղաքեղեանց.

Աղաք. Չեղդ պայծառափայլութիւն, թոյլ տէ՛ք ներկայացնել ձեզ իմ ընտանիքի անդամները. կինս, կնոջս քոյրը, քեռադուստրս, նրա փեսացուն պ. Սեմեան, պ. Սամուէլեան:

Իսխան. Շատ ուրախ եմ, պ. Աղաքեղեանց, շատ շնորհակալ եմ ձեզանից իմ Նէօբէի մասին ձեր տարած խնամքի համար:

Աղաք. Ի՞նչ էք ասում, Ձերդ պայծառափայլումին, այդ իմ պարտաւորութիւնս է:

Իւսիսան. Բայց դուք զեղարեւոյսը ճշմարիտ գնահատողի նման կատարում էք ձեր պարտաւորութիւնը:

Աղաքէզ. Շատ սիրալիր էք, Ձերդ պայծառափայլումին, եւ ինչպէ՛ս հոգս չսանել, Աստած մի՛ արանցէ, եթէ յանկարծ արձանի մի մասը եւ կամ քիթը կոտրւի . . .

Իւսիսան. Ա՛յո, շատ ճշմարիտ է, եւ աշխարհի ոչ մի հարստութիւնը իբր նրա փոխարինութիւն չէի ընդունի. ամբողջ դարեր անվստահ անցկացան զեղարեւոյսի այս սեղծագործութեան զլիւից, չէ՞ որ ըստ դիցաբանութեան . . .

Աղաք. Ձերդ պայծառափայլումին, եւ դիցաբանութեան հետ գործ չունեմ. ահա, տեսէք եւ որտեղ եմ պահում: Երբ վարչութիւնից լուր ստացայ թէ այստեղ պիտի ուղարկւի Նիօբէի արձանը՝ Ձերդ պայծառափայլութեան հասցնելու համար՝ ամբողջ տունը ոտքի կանգնացրի, որ հասկանամ թէ ի՞նչ է, եւ կամ ո՞վ է այդ Նիօբէն. ոչ ոք չէր իմանում. ժօրժիկը քաղաքումը չէր, իսկ Վիրգինէն հազիւ յիշեց թէ Նիօբէն Թեբէի թագուհին էր՝ եւ 7 տարի ու 7 ամիս ունէր:

Վիրգ. Ո՛հ, քեռի՛ս. եւ ձեզ Նիօբէի ամբողջ պատմութիւնը գրուցեցի, եւ միայն չէի կարողանում յիշել այն աստածուհու անունը, որը Նիօբէի հետ վէճի բռնեց, եւ այնքան նրան հակառակեց, որ մինչեւ գնաց Ապօլլոնին զանգասեց, որպէս զի պատժէ Նիօբէին:

Իւսիսան. Այդ աստածուհու անունը Լօթանա էր:

Վիրգ. Ա՛յո, Ձերդ պայծառափայլումին, վերջը քեռիս ձեռք քերեց եւ եւ ամբողջ դիցաբանութիւնը կարդացի:

Աղաք. Ա՛յո, Ձերդ պայծառափայլումին, ձեռք քերեցի եւ մէկ ծայրից մինչեւ միւս ծայրը կարդացի: Հաւատացէք, եւ այն աստիճան գրաւած էի այդ ընծերցանութեամբ, որ մինչեւ անգամ դիցաբանական բովանդակութեամբ երագներ էի տեսնում: Օրինակի համար, ամաչում եմ մինչեւ անգամ անելու երագումս տեսնում եմ թէ Ապօլլոնն եմ, եւ անցնում եմ զլիաւոր փողոցով, իսկ իմ ետեւից այնչափ կանայք էին քնկել որ . . .

Շուտան. Ի՞նչ զգուցի բաներ էք ասում:

Պարիս. Եւ այն էլ ջանէլ ամբողջանց մօտ . . .

Աղաք. Բայց այստեղ ի՞նչ զգուցի բան կայ. չէ՞ որ այդ երագ էր, եւ մարդս երագում երբեմն այնպիսի բաներ է տեսնում, որ Աստած հեռու պահի: Սրանից 3 օր առաջ ձեր տեսած մի այնպիսի երագը պատմեցիք, որ իմ տեսածից աւելի անձողնի էր:

Շուտան. Բայց Ստեփան Իվանիչ, այդ ի՞նչեր էք ասում:

Աղաք. Դէ լա՛ւ, լա՛ւ:

Իւսիսան. Խնդրեմ ասացէք, ո՞ր դրեցիք դուք իմ Նիօբէին:

Աղաք. Այստեղ է, Ձերդ պայծառափայլումին, եւ վարագոյրով ծածկեցի եւ առանց իմ հրամանին չեմ թողնում որ մէկը նրան մօտենայ:

Իւսիսան. Ուրեմն մենք կարող ենք այդ հրաշալի արձանը տեսնել. մանաւանդ որ լուսաւորութիւնն էլ սրանչեւի է. տեսէ՛ք, լուսինը պատհանից ուղղակի այստեղ է խփում, եւ եթէ սիկնայք թոյլատրեն, մոմն էլ կը հանգցնենք:

Շուտան. Օ՛, խնդրեմ, մի քաշէք, Ձերդ պայծառափայլումին:

Վիրգ. (Կոտակողովով) Այս բոլորիս դուք կը տեսնէք թէ ի՞նչ հիանալի բան է:

Իւսիսան. Այսպէս ուրեմն, մենք մոմը կը հանգցնենք, իսկ դուք պ. Աղաքէզեանց բաց արէք վարագոյրը:

Աղաք. Այս բոլորիս, Ձերդ պայծառափայլումին: (Երաժշտութիւն: Աղաքէզեանց վարագոյրը բաց է անում, երեւում է „Արտաւոյ Նիօբէի“ արձանը, պատկանից ուժեղ ելէկտրական լուսով լուսաւորւած):

Բոլոր. Ա՛հ այս ինչ սիրուն է, այս ի՞նչ սքանչելի է:

Պարիս. Չի էլ ամանչում, տեսէ՛ք, ծունկը ո՞նց է դրել:

Իւսիսան. Բայց ի՞նչ կլասիկական ծունկ է:

Պարիս. Շատ էլ կլասիկական է, խալիսի խօ՛ւ չեն շանց տայ:

Աղաք. Ինչպէս երեւում է, Ձերդ պայծառափայլումին սիրաւիւր է նրա վրայ:

Իւսիսան. Դուք մի՛ զարմանաք ինձ վերայ. եւ ոչ մի ուրիշ սէր չեմ ճանաչել. միմիայն սրանից շատ դարեր առաջ ծնւած մի այսպիսի գեղեցկուհի կարողացաւ իմ արտիս սիրապետել:

Աղաք. Է՛հէ՛ . . . որ այդպէս է, անշուշտ իմ կնոջս քոյրն էլ ձեզ կարող է հրապուրել, նա էլ շատ հին եւ հազազիւս ապրանք է:

Իւսիսան. (Արձանով զրաււած) Կարծէք կենդանի կանգնած է մեր առաջ, ա՛հ, ո՛րքան արտայայտիչ է նրա հրաշալի դէմքը, որ իւր 14 երեխաներին է ողբում . . . դէ՛, վարագոյրը ծածկեցէք եւ վառեցէք մոմը:

Աղաք. Աւելորդ է վառելը, ցերեկայ պէս լոյս է:

Վիրգ. Ձերդ պայծառափայլումին, ասացէք խնդրեմ, Ապօլլոնն ինչո՞ւ Նիօբէին արձանի փոխարկեց, քանի որ նա առանց այդ էլ խոսիլ պատժւած էր՝ կորցնելով թէ իւր երեխաները եւ թէ հարստութիւնը:

Իւսիսան. Չայրացած Լօթանի աստածուհուն այս պատժը քիչ թւաց, որովհետեւ Նիօբէն իւր վշի մէջ անգամ այնպէս գեղեցիկ էր. այնպէս վեհ, որ ընդամուր ժողովրդի համակրութիւնն էր գրաւել, որին սկսան պաշտել իրեն իմաստութեան աստածուհի. Լօթանին նախանձից չկարողացաւ տանել Նիօբէի յաղթանակը, նորից դիմեց Ոլիմպոս. որպէս զի պատժի այդ իրա համար ասելի կինը. այն ժամանակից Նիօբէն արձանի փոխարկեց:

Վիրգ. Ի՞նչ սրաշարժ պատմութիւն է:

Թեխան. Բայց ժամի 9 է արդէն. ներեցէք որ անակնկալ կերպով ձեզ մօտ եկայ եւ խանգարեցի ձեզ:

Շուշան. Այո, իշխան, մենք պատրաստուած էինք մեր բարեկամներին մէկի տունը տեսող երեկոյթին գնալու, սա վերջին օրիորդական երեկոյթն է, ուր պիտի ներկայ լինի մեր Վիրգինէն:

Թեխան. Թող Տէքը շնորհաւորել ձեզ, կատարեալ բաղդաւորութիւն եմ ցանկանում:

Վիրգ. Շնորհակալ եմ, Ձերդ պայծառափայլութիւն:

Թեխան. Յետեւութիւն, ճիշդին, ցտեսութիւն, պ. Աղաբէգեանց, վաղը կուղարկէք իմ արձանս, այնպէս չէ՞:

Աղաբ. Այո, Ձերդ պայծառափայլութիւն, վաղը մի առանձին սնդուկի մէջ կը տեղադրենք եւ մէկ օրից յետոյ դուք կ'ստանաք:

Թեխան. Ա՛հ, ի՞նչ անհամբերութեամբ պիտի սպասեմ նրան, ցտեսութիւն. (զնում է):

10) Նոյնի, առանց թեխանի.

Դարիա. Օ՛հ, ձիւ մէ չգնա՛ց . . . դէ՛, շտապեցէ՛ք, գնանք, ի՞նչ ամօթ բան եղաւ. 10 անգամ վէճէի գնալ կուլի՞ր . . .

Վիրգ. Պ. Սեմեան, տէք ձեր թեւը . . . գնանք, դողա ջա՛ն:

Դարիա. Դնանք, գնանք. դու խօս դիմ լաւ կաւալէրներին ես ջոկում. (բոլոր գնում են):

11) Աղաբէգեանց, առանձին.

Աղաբ. Այս իշխանը ինձ աւելի սարսափեցրեց . . . եւ ինչպէ՞ս է նա նրան գնահատում. . . Ասեա՛ծ մի արասցէ, եթէ ձանապարհին փշանայ, ընկերութիւնը անգին վնասի կենթարկւի . . . իսկ ես այն ժամանակ էլ ո՛ր կարող եմ փախչիլ նրա ձեռքից . . . Այս Նիօբէն բոլորին ոտի կանգնացրեց . . . իսկ իշխանը շատ սիրալիր մտրդ է երեւում. եթէ ինչպէս հարկն է տեղ հասցնեմ, ինձ պարգեւ տալ խոստացաւ: Ա՛հ, ինչպէս քունս տանում է, ձաշից յետոյ չեմ քնել, վաղը սնդուկը կուղարկեմ . . . եւ ինքս անձամբ պէտք է տեղադրեմ . . . (ննջում է):

ԳՈՐԾԱԿԱՆ ԵՐԱՋԸ:

(Թեքեում մի հրապարակ: Երկսեռ բազմութիւնը դիմաւորում է Լօթանաին, Նիօբէ իւր երկխառնի ուղեկցութեամբ Լօթանի մօտով հպարտ անցնում է, նա պահանջում է Նիօբէից, որ իրան համապարհ տայ, իսկ Նիօբէն հպարտ եւ արհամարհանքով անցնում է. Լօթանա ասեա՛ծներին է

դիմում. Նիօբէ կրկին վերադառնում է. Ապոլլոն երկանիւ կառնով նրան է մօտենում. Լօթանա նրանից պաշտպանութիւն է հայցում. կայծակի հարուածը Նիօբէին արձանի է վռնարկում: Աղաբէգեանց զարթնում է). Ի՞նչ բան էր, այս ի՞նչ յիմար երազ էր, դարձեալ, արձանը խօս չ'վնասուեց . . . (վարագոյր բացում է եւ Նիօբէն կենդանացնում):

Նիօբ. (Հառաչելով) Ա՛հ:

Աղաբ. Տէր Ասեա՛ծ, կարծես թէ հառաչեց . . .

Նիօբ. (Պատանդանից իջնում է եւ իւր մարմնի անդամները ուղղում):

Աղաբ. Այս ի՞նչ է, ցած է զալիս . . .

Նիօբէ. Ո՛վ շանձընկեցող հօգը Արամազդ, իմ ջղերիս մէջ կրկին չեմօռնում է արդ տարածում, նորից ապրում եմ եւ նորից շնչում:

Աղաբ. Այս ի՞նչ խաղեր է սարքում այս արձանը:

Նիօբէ. Ես Ոլիմպոսի բարձր կամքով, նորից կենք վերստացայ . . .

Աղաբ. Տէր Ասեա՛ծ, նա կենդանացա՛ւ, ես կը մեռնի՛մ, հիմի ո՛ր բարովը տամ զուլիս . . .

Նիօբ. Իսկ դու աներկիւղդ, ո՛վ ես, այդպիսի անծանօթ, օտար եւ յոյժ ծաղրածու այդ զգեստներով:

Աղաբ. Էդ մէկը ներողութիւն. ես ինչպէս հարկն է այնպէս էլ հագնւած եմ, իսկ դուք բաւականին տարօրինակ կերպով էք զգեստաւորւած:

Նիօբ. Եւ ինչո՞ւ համար այդ նեղ ու սգեղ տպագինների մէջ կաշկանդել ես քո ազատ ոտները:

Աղաբ. Ա՛յ քեզ նոր բա՛ն. հապա ի՞նչ հագնեմ, բայց նա ի՞նչ գործ ունէ իմ շալվարիս հետ:

Նիօբ. Թ՛ն, շո՛ւտ, դէ՛ն ձգիր այդ սարսափելի հագուստը սգեղ, ինչո՞ւ ծածկել այն՝ ինչ հաճելի է տեսնել մեր աչաց:

Աղաբ. Էդ մէկը ներողութիւն:

Նիօբ. Շո՛ւտ, տար ինձ ուրեմն Ամֆիօնիս մօտ, որ բարեկամիս կարողանամ ես արանց ողջունել:

Աղաբ. Տիկի՛ն, դուք կարծեմ բոլորովին զլիս չէք ընկնում, մենք 1897 թվականում ենք ապրում:

Նիօբ. Ի՞նչ ես խօսում դու, ո՛վ մահկանացու. մի՞թէ Թեքէի ես իմ մեծ շքեղ պալատումը չե՞մ:

Աղաբ. Դժա՛ւ: Ո՛չ, այս ձեր պալատը չէ՛, իմ տանս էք, որին 75 բուրի եմ վճարում, այն էլ առանց վառելափայտի:

Նիօբ. Ո՛վ դուք ասեա՛ծներ, ողորմեցէք ինձ, փոխարկէք նորից ինձ ցուրտ մարմարի:

Աղաբ. Ա՛յս երանի թէ նա մի այդպիսի բան անէր . . .

Նիօբ. Ո՛հ, հոսէք արցունք, լաց ո՛վ Նիօբէ. թագուհիդ առանց թագաւորութեան, եւ մայրը առանց երեխաների:

Աղաք. Էհէ՛, հիմա էլ արցունք, ջղածգութիւններ . . . անկեղծ եմ ասում որ սառն արեամբ թեսնել անգամ չեմ կարող: Ինձ նայեցէք, մաղամ, անունն էլ չգիտեմ. Նիօթէա Անսօ՛նովնա, հանգստացէք խնդրեմ, կարելի է որ դուք անախորժութիւնների էք պատահել, բայց չէ՞ որ 2 հազար տարի անցկացան, այժմ կարելի եւ մոռանալ:

Նիօթ. (Ալալով) Ո՛հ դու իմ սիրելի շարժեցիր սաստիկ, իսկ Նիօթէին շարժել շատ հեշտ է:

Աղաք. Դէ՛, շատ էլ հեշտ չէ, ուժ հոգի հազիւ թեղից կարող են շարժել:

Նիօթ. Ուրեմն ասա դու ինձ համարձակ, ո՞րքան ժամանակ է որ չեմ ապրում ես այս աշխարհում, այժմ զարմանքը պաշարել է ինձ:

Աղաք. Թեպէ՛ս տարիքի մասին կանանց հետ առ հասարակ զգուշութեամբ պէ՛տք է խօսել, բայց սա մի բացառիկ դէպք է, բուն իսկ կանացի հաշուով այժմ դուք այսպէս մի 3000 տարուց քիչ էլ աւելի կը լինիր:

Նիօթ. (Սարսափած) Եւ 3000 երկար տարիներ ես սանջւել եմ իրեւ զուրս մարմա՛ր:

Աղաք. Բայց մի ներդանալու պատճառ էլ չունիր, ըստ ձեզ, ձեր դիցաբանական թեսակէ՛սից՝ դուք է գալիս որ դուք մի 25 տարեկան տիկին էք:

Նիօթ. Յայտնիր ինձ բոլոր ճշմարտութիւնը, Արեգ աստուծոյ բարկութիւնն արդէն վաղուց է անցել:

Աղաք. Այո՛, աստուծոների բանը վաղուց պրծած է, մանաւանդ արեգակի աստուծոյ եւ նրանք ձեզ ոչ մի վնաս չեն կարող պատճառել, միայն ցաւալին այն է որ մի կէս ժամ առաջ դուք 15 հազար բուրլի արժէքի, իսկ այժմ ոչինչ չարժէք. խնդրեմ պատւանդանի վրայ դարձեալ ձեր տեղը կանգնեցէք:

Նիօթ. Ա՛հ. դու որ նորից կենանք տիր դժբաղդիս, անձրս յանձնում եմ քեզ բոլորովին, իմ ունեցած նուրբ փաղաքշանքով, իմ բոլոր սիրով, վերցրու ահա՛, ես քոնն եմ արդէն:

Աղաք. Զարմանալի բան, այս կանայքը ինչպէ՛ս սիրում են ինձ, մարմարեա գեղեցկութիւններն անգամ իմ գիրկս են ընկնում:

Նիօթ. Դու հեղափոխութիւնը քո այդ ժպիտով, ո՛վ իմ սիրելի, այնպէս կապեցիր քեզ հետ իմ սիրել, որ Նիօթէան քոնն է յաւիտեան:

Աղաք. Զէ՛, խնդրեմ քիչ զգուշ եղէք, ես արդէն կիւն ունիմ:

Նիօթ. Ո՛չ, դու Թեքէի մեր օրէնքների համաձայն երկու կարող ես պահել:

Աղաք. Իսկ ես այդ մէկիցն էլ ինչպէս ազատւելու վրայ եմ մտածում, բայց եթէ կիւնս այդ բանը իմանայ, այն ժամանակ վա՛յը քո հալին:

Նիօթ. Զէ՞ որ դու տէր ես, եւ միշտ կարող ես նրան վաճել . . .

Աղաք. Ես այն տեսակին եմ պատահել, որ աւելի շուտ եմ վրէժնւում:

Նիօթ. Իրեւ թո գերին, հրապարակում տար եւ վաճառիր:

Աղաք. Եւ ոչ մի իմար առնող չի լինի. դեռ օժիտով էլ վերցնող չկայ:

Նիօթ. Զ՛կայ այլ եւս ոչ մի տարակոյս, ես եմ միմիայն առանց ամուսնու, առանց զաւակաց եւ ընտանիքի. դէ՛, փախչենք, գնանք դէպի Բէօթէա, եւ շատ երջանիկ կը լինինք այն տեղ:

Աղաք. Զէ՛, դու այդ փախչելուց ձեռք վերցրու, աւելի լուրջ խօսենք, այս քաղէ արձանի պատճառով ես շատ նեղութիւն կրեցի, բայց ես ի՞նչ անեմ հիմի, երբ դուք կենդանանալ բարեհաճեցիր:

Նիօթ. Օ՛հ . . . մեծում է ինձ, դու մի պաղ, անսիրտ, անզգայ քաղ ես. (լալիս է):

Աղաք. Որքան կամենում էք ինձ հայեցեցէք, միայն թէ մի լաց լինիր, դէ՛, բաւական է . . . ես հիմի եմ հասկանում թէ աստուծոները սրանից երեք հազար տարի առաջ ինչո՛ւ ձեզ արձանի փոխարկեցին. նրանք անշուշտ չ՛կարողացան ճանել ձեր այդ լացը. լա՛ւ, լա՛ւ, այստեղ մնացէք, միայն թէ սովորացրէք ինձ, թէ ձեր ներկայութիւնը ի՞նչպէս բացատրեմ Տանեցոյց:

Նիօթ. Առանց տատանման յայտնեցէք բոլոր ճշմարտութիւնը:

Աղաք. Բայց ո՞վ կը հաւատայ ինձ. մեր ժամանակում արձանները չեն կենդանանում, այդ բանին ոչ ոք չի հաւատայ, հէնց նախ եւ առաջ մեր տան առաջ կանգնող ոստիկանը ձեր ով լինելը կը հարցնէ, իսկ դուք անցագիր չունիք, միեւնոյն ժամանակ ձեր հագուստն էլ բանի նման չէ, թէեւ դա պատմական է, բայց դրա պատճառով շատ անհամարժեքներ կարող են պատահել, դուք պէ՛տք է մի որ եւ է շրջագցես հագնէք:

Նիօթ. Դէ՛, շուտով կանչիր քո գերիներդ, գերուհիներդ, Թող լսանա ինձ, քաղցրաբոյր իւղով մարմինս օժեն:

Աղաք. Մենք մի ինչ որ աղախին ունինք, շուտ գնացէք վերեւ, երեխաների սենեակը, ես էլ իսկոյն կըգամ, եւ կը հասկացնեմ ձեզ թէ մօղնի շրջագցեսը ինչպէս պէ՛տք է հագնել:

Նիօթ. Քո պատէհները օրէնք են ինձի, եւ ես պատրաստ եմ բոլորն կատարել: Օ՛, Ուխտագոսի անմահ աստուծոներ, խնդրեմ զոնէ դուք միեւնոյն վերաւոր սիրտս եւ դէք բուժիչ մի սպեղանի. (լալով զնում է):

Աղաք. Էսքան էլ պահանջողութիւն, էլ քաղցրաբոյր իւղեր, սպեղանիներ, միեւնոյն ժամանակ շարունակ լալիս է . . . մեր տունը որ մինչեւ այժմ չոր էր, նա անպատճառ պիտի խոնավանայ: Բայց ի՞նչ պէ՛տք է հագցնել նրան, կնոջս շորերից վերցնել՝ անկարելի է, բացի դրանից կողոպած էլ է. (սեղուկը ճկատելով) ահա վարժուհու սնդուկը, հաստատ նա այսօր գալու չէ, ես նրա մի զգեստը մինչեւ վաղը կարող եմ սրան հագցնել. բայց ինչպէ՛ս բաց անեմ սնդուկը . . . Է՛հ մի անգամ որ զոդու-

485

Թիւնը վնուցի, Թող որ կատարեմ եւ այն էլ փականքը կոտրելով . . . ահա
ասաղծագործները այստեղ են Թողել իրանց գործիքը, (վերցնելով ուրազը)
մէկ . . . երկու . . . եղաւ . . . ահ ի՞նչ լաւ է, հէնց վերելում այս
սեւ շրջագգեսն է դրած . . . նրա վրայ էլ լաւ կըգայ (զգեսը վերցնում է
եւ գնում):

12) Տեսարանը դատարկ է. ապա մտնում է Պօղոս.

Մեր աղէն քնե՞ց, ինչ է. չայ էլ չի խմել . . . մոմերն էլ հանգ-
ցած, պէտք է վառել, ուր որ են խանութներն էլ կու գան, (մոմը վառում է
եւ կոտրած սնդուկը տեսնում) այս ի՞նչ է, սնդուկը բաց է, մի՞թէ նոր
վարժուհին եկաւ . . . բայց ի՞նչ համբով մտաւ որ չ'եսայ. անշուշտ աղէն
դուռը բաց արաւ, այս ի՞նչ է, սնդուկը կոտրած, օգնեցէ՛ք, գող կայ,
գողե՛ր, գողե՛ր . . .

13) Նոյն եւ Աղաբէզեանց.

Աղաբ. Դու ի՞նչ ես զուլմ այստեղ, հը՞:

Պօղոս. Գողե՛ր. Թալանեցին, տարա՛ն:

Աղաբ. Ի՞նչը. ո՞րտեղ է:

Պօղոս. Մնդուկն են կոտրել:

Աղաբ. Լռի՛ր, ախմախ, սնդուկի մասին ոչ ոքի բան մի ասի:

Նիօթ. (Սանդուխի վերայ սեւ զգեսով) Թող Ոլիմպոսի վեհ ասուած-
ները առաքեն ձեզի իրանց շնորհքն ու ողորմութիւնը, Թող պարգեւեն
ձեզ երկար տարիներ, ուրախութիւն եւ բազմաւորութիւն:

Բոլորք. Այս ո՞վ է:

Աղաբ. Մեր նոր վարժուհին է, Մարգարիտայ վալէնտինովնա Սփի-
դէսկայան:

Դարիա.	} Լաւ պտուղ չէ երեւում:
Շուշան.	
Լուսան.	
Վիրգ.	
Աղաբ.	Ասուած վերջներս բարի անէ:

Բ. ԱՐԱՐՈՒԱԾ.

„ՄԱՐՄԱՐԵՍՅ ՎԱՐԺՈՒՀԻՆ՝“

(Յերեկ է)

1) Շուշան, Դարիա եւ Պօղոս.

Դարիա. Ձէ՛, չէ՛, դու շատ մի դուստայ, ինձ չես կարող խաբել . . .
հարցնում եմ քեզ. երեկ ժամի քանի՞սին եկաւ վարժուհին:

Պօղոս. Ասուած վկայ չեմ իմանում, զանգի ձէնն էլ չիմացայ:

Դարիա. Ես ի՞նչ եմ ասում, էս կասկածելի կինը այնպէս է տուն
մտել, որ ոչ ոք չէ նկատել. չէ՛ Շուշան, էլի եմ ասում, որ էստեղ մի ինչ
որ բան կայ:

Շուշան. Ծառայի մօտ գոնէ կամաց խօսիր:

Դարիա. Դէ՛ շուտ. գնա՛ քանիդ. (Պօղոս գնում է):

2) Նոյնք, առանց Պօղոսի.

Դարիա. Է՛, դու ինչ ես ասում սրան քոյրիկ. ես եթէ քո տեղ
լինէի, այս խայտառակութեան էլ չէի համբերի, մի լաւ պտուղ էլ ձեր
Ստեփան իվանիչն է երեւում:

Շուշան. Ախ քոյրիկ ջան, ինչ մտածելս ինքս էլ չեմ իմանում,
ճշմարիտ զարմանայի է. մանաւանդ որ Ստեփան իվանիչը չափից դուրս
ուշադրութիւն է դարձնում դրա վերայ:

Դարիա. Դրանից աւելի էլ ի՞նչ պիտի լինի. քիչ է մնում որ խալիսի
առաջ նրա ձեռները պալէ: Ձի Թողնում մի ուրիշ բան ասելու, մի զուլս
նրա վերայ է խօսում: Ձէ՛, քոյրիկ ջան, երբ քեզ վերայ նայում եմ,
սրտիցս արիւն է գնում. այս բանը ես այսպէս չեմ Թողնի, ինձ լսեցէ՛ք,
գնանք էդ մամզելի մօտ ու մէ քաշ հարցնենք նրան Թէ էն չորս ձեռնով են
ասում. ինչ է, իմանում է՞ Թէ չէ, ու տեսնենք Թէ դրա շնորքը ինչու՞մ է:

Շուշան. Ինձ համար միեւնոյն է, բայց վախենում եմ որ զուր
տեղը Ստեփան իվանիչին չը նեղացնեմ, գուցէ՛ սա մի դատարկ բան է
ու մարդս անմեղ է:

Դարիա. Դրանք դարդակ խօսքեր են, տղամարդկանց անպիտան
քնաւորութիւնը ես լաւ եմ հասկանում, հէնց դրա համար չէ՞ր որ ես էլ
մարդու չ'գնացի . . . քոյրիկ ջան, դու մենակ նրա աչքերին նայիր, նա
էնպէս ղէս ու ղէն է նայում, էնպէս շուտ ու մուռ է գալիս, որ խկոյն
Թւում է Թէ, սրտումը ինչ որ բան է Թագնում:

Շուտան. Մի զարմանալի բանն էլ այս է, ես հաստատ գիտեմ, որ այսօր գրասենեակում աշխարհի գործն ունէ, իսկ նա բոլորովին զործի չէ գնացել, կարծես թէ վախենում է նրան մեռակ թողնելու:

Դարիւս. Այսեղ մի ինչ որ ծածուկ բան կայ. ես կարս էլ բաց արեցի, ու Ստեփան Իվանիչի մօտ դիպի պիկի սասանոցն ու թրէֆի դաման էր դուրս գալի . . . սիկի սասանոցը իս սէր է նշանակում, ամենքը գիտեն: Է՛հ, գնանք քոյրիկ ջան, թէ որ Աստուած ճշեց, նա մեր ճանկը կընկնի:

Շուտան. Ահ, քոյրիկ ջան, էս խօսակցութիւններից ես շատ եմ վախենում:

Դարիւս. Մի վախենայ հոգիս, ես ամէն բան կը սարքեմ ու կարգի կը գցեմ. (գնում եմ):

3) Աղաբէգեանց.

(Շփոթւած ներս է մտնում) Ամբողջ գիշերը մի բոպէ աչքս չեմ կարողանում փակել, այլ քեզ բան . . . հիմի վախս այն է, որ ամէն մի բոպէ իսկական վարժուհին կարող է գալ, եւ այն ժամանակ այնպիսի խառնաշփոթութիւն դուրս կուգայ, որ մնում է թողնել փախչել: Եթէ գիտենայի թէ նա որեղ է, ես նրան իսկոյն կը հեռագրէի, մինչեւ անգամ դիմաւորելու էլ չ'պիտի գնամ, որովհետեւ մի քալ անգամ ճանից հեռանալու վախենում եմ:

4) Նոյն եւ ժ.օրծ. (սեքեակից).

ժ.օրծ. Բարեւ սիրելիս, հ'ը, ի՞նչու այդպէս թծւած ես երեւում, չ'լինի՞ թէ մեր նոր վարժուհու վերայ սիրահարւեցար:

Աղաբ. Թող ի սէր Աստուծոյ քո այդ յիմար կասկներդ . . . զլուխ բոլորովին խառնեալ է: Արի՛ դու ինձ մի եղբայրական ծառայութիւն արա, որի համար անչափ շնորհակալ կը լինեմ քեզանից, միայն թէ այս բանը մեր մէջ մնայ:

ժ.օրծ. Ա՛, ա՛, ուրեմն կնոջիցդ գաղտնի բանե՞ր ես բռնել:

Աղաբ. Դէ՛ կաց, թող որ պատմեմ թէ բանը ինչու՞ն է:

5) Նոյն եւ Կոստանդին.

Կոստ. Բարի լոյս, Ստեփան Իվանիչ, ա՛, ժ.օրծ, դո՞ւն էլ էսեղ ես, ուրախ եմ որ ձեզ միասին գայ. մի շատ կարեւոր բան պէ՞տք է հաղորդեմ . . . հաւատացէ՛ք որ ամբողջ գիշերը չեմ քնել:

Աղաբ. Գձիշ ինձ պէս:

ժ.օրծ. Սիրահարւածները երբէք չեն քնում:

Աղաբ. Դու ո՞րտեղից իմացար որ ես սիրահարւած եմ:

ժ.օրծ. Ես Կոստանդինի մասին եմ խօսում, դէ՛, ճեսները ի՞նչ ես պատմելու:

Կոստ. Ստեփան Իվանիչ, ձեր ճան մէջ սարսափելի բաներ են կասարւում, եւ ես բոլորիս օգտի համար պարտք եմ համարում ամէն ինչ յայտնել . . . ձեր նոր վարժուհին . . .

Աղաբ. Է՛, ի՞նչ է եղել մեր վարժուհին:

Կոստ. Բոլորովին վարժուհի չէ, այլ մի քողարկած անձնաւորութիւն:

Աղաբ. Ամէն բան իմանում է այս աւագակը . . . ես իմ ծաղիկ հասակում պիտի մեռնեմ . . . ի սէր Աստուծոյ կամաց խօսիր:

Կոստ. Այդ կինը երեսին փաղաքանք եւ սրտումը նենգութիւն թագցրած ձեր տունը մտա:

Աղաբ. Նա սնդուկի մէջ դրւած եւ շատ էլ պինդ կապւած էր:

Կոստ. Բայց ես նրա կապած կապը կը բանդեմ. իմ ու վիրգիների ամուսնութիւնը նա խանգարել է կամենում:

Աղաբ. Ուրեմն դուք նրան վա՞ղուց էիք ճանաչում:

Կոստ. Ո՛չ, ես առաջին անգամն է որ ճանաչում եմ նրան . . . գիտէ՞ք ի՞նչ. երբ ես մեր բոլոր յարաբերութիւնները ընդհատեցի . . .

Աղաբ. Բայց կաց ճանեմ. ի՞նչ յարաբերութիւններ, քանի որ դու նրան առաջին անգամն ես ճանաչում:

Կոստ. Խօսքս նրա քրոջ մասին է:

Աղաբ. Նա քոյր չու՛նէ:

Կոստ. Ո՛չ, ունէ՛, ես մի ժամանակ շատ էի հետեւում նրան ու մինչեւ անգամ կամենում էի ամուսնանալ:

Աղաբ. Դուք քա՞նի տարեկան էք:

Կոստ. Չարմանալի հա՛րց . . . 28:

Աղաբ. Դէ՛, հոգի ջան. դեւ չէք մեծացել որ կարողանաք նրա քրոջ վերայ ամուսնանալ, եթէ մի հարիւր անգամ աւելի ապրէք, էլի նրանից մի երեք հարիւր տարով պակաս կը լինէք:

ժ.օրծ. Ստեփան Իվանիչ, դու զառանցում ես ի՞նչ է . . . ի՞նչ 3000 տարի . . .

Աղաբ. Թող ի սէր Աստուծոյ, դու ոչինչ չես հասկանում . . . լա՛ւ, եթէ դու ճանաչում ես նրա քրոջը, եւ կամենում էիր նրա հետ ամուսնանալ, դու չէ՞իր արդեօք այն Ամֆիօնը, որի մասին նա խօսում էր:

Կոստ. Ի՞նչ Ամֆիօն. ի՞նչ էք ասում, ես միայն այն գիտեմ, որ այդ Ալէվդինան օրիօր Սվիդէսկայաի հարազատ քոյրն է:

Աղաք. (Մեկուսի) Այսպիսի անուն կարծեմ չ'կար դիցարանու-
թեան մէջ:

Լուս. Եւ հէնց նա իւր քրոջ յանձնարարութեամբն էլ այստեղ եկաւ:

Աղաք. Ա'հ. նա նրան իսկական վարժուհու տեղ ընդունեց . . .
Ֆ'ուհ . . . քիչ էր մնում ամէն ինչ նրան գրուցէի. հանգստացէք պ. Կոս-
տանդին, ես երաշխաւորում եմ, որ այդ կինը առաջուց չէր էլ իմանում
ծեր գոյութեան մասին . . . անհոգ կացէք. ես այս բոլորիս Վիրգինիէին
կը կանչեմ, եւ դուք նրա հետ խօսեցէք, (մեկուսի) պէտք է Նիօբէին
նախագոյնացնել, այս Թէ ոչ, եթէ նա սկսէ ամէն ինչ պատմել, այն
ժամանակ այնպիսի խառնակութիւն դուրս կը գայ, որից Աստուծոյ թափէ
ազատէ. (Ժօրժի հետ հեռանում է):

6) Լուսանդին, (առանձին).

Նա Թէեւ ինձ հանգստացնել է աշխատում, բայց ես սասիկ վա-
խենում եմ, այս լեհուհիները այնպէս վրէժառու են որ . . . եւ ես այնքան
յիմար էի որ այրեցի նրա նամակները, կը վերադարձնէի դրանց եւ ամէն
բան կը վերջանար: Բայց նա այստեղ է գալիս, եւ բացադուծիւններ տալը
անխուսափելի է, ինչ լինում է թող լինի. (Նիօբէ մտնում է) բարեւ, օրհորդ:

7) Նոյն եւ Նիօբէ, դուրս է գալիս սենեակից.

Նիօբ. Տես, ոսկեփետուր Ֆէքսը ահա վառեց կանթեղը, եւ օրը
պայծառ ու գեղեցիկ է:

Լուս. Բարեւ ձեզ օրհորդ:

Նիօբ. Բայց ուր է տէրքս, չեմ տեսնում նրան:

Լուս. Նա շարունակ ճգնում է ոտնաւորով խօսել . . . լաւ
բանաստեղծուհի է . . . իսկոյն կու գայ Ստեփան Իվանիչը, նստեցէք
խնդրեմ, մինչեւ նրա գալը, մենք կարող ենք գրուցել. (Նիօբէ գորգի
վերայ նստում է եւ բազկաթոռին յեկում) ի՞նչ տարօրինակ նաւածք եւ
այս ի՞նչ խաղեր են . . . ներեցէք իմ հետաքրքրութեանս, դուք իբրեւ
վարժուհի եկած էք այստեղ, երեխաների հետ պարապելու համար, բայց
գուցէ դուք մի ուրիշ նպատակ եւս ունէք:

Նիօբ. Եթէ կամենաս իմ մասին գիտենալ դու որ եւ է բան՝ հար-
ցու տրոջս, եթէ ինձ թոյլ տայ, ամեն ինչ կասեմ:

Լուս. Գրողը քանի . . . սա շատ է գրաւել Ստեփան Իվանիչով . . .
գարմանալի՝ ճաշակ . . . դուք կարծեմ վարչապալումն էք ծնւած:

Նիօբ. Ես հրաշալի ելլադայում եմ ծնւած ու սնւած, եւ անհոգ
զարթ ապրել Աթէնքում, եւ ամուսնացայ ու ինքս ինձ գայ Թերէի մի
ձոխ, շքեղ պալատում, այդ տեղ ես ծնայ եօթը հաս տղերք, նոյնքան էլ
աղջկերք:

Լուս. Օհօ'. 14 հաս . . . վաս չէ', եւ ի՞նչպէս էլ դեռահաս . . .
երեւի ծիծաղում է ինձ վերայ:

Նիօբ. Բայց Հիմէնէի սուրբ կապը երկար եւս չը կրեցի, ճակատա-
գիրը ինձանից երես դարձրեց շուտով, եւ անչափ սիրած անգին ամուսնու
չար մահը խեց. (լալիս է):

Լուս. Բան չեմ հասկանում . . . ես ուղղակի պիտի հարցնեմ . . .
Դուք վերջին անգամ ո՞րտեղ պատահեցաք ձեր քրոջը:

Նիօբ. Մե՞նք. Վենետիկի սուրբ տաճարի մէջ. այնտեղ երկուսս էլ
գոհեր մատուցինք:

Լուս. Վենետիկի տաճարում . . . բայց Ալէվզինան ի՞նչ գործ
ունէր այնտեղ . . .

Նիօբ. Դա մի մեծ օր էր, պէտք է նշանէր անչափ սիրելի Հիս-
պիիթի հետ, նա մի քաջ, հուժգու, սէգ պատանի էր, կուրու գնաց, եւ
պատերազմում պատուով էլ մեռաւ:

Լուս. Ինչե՞ր է դուրս տալիս . . . երեւի սա ինձ յիմարի տեղ է
դնում:

8) Նոյն եւ Աղաքեղեանց.

Աղաք. Աստուծոյ իմ, նրանք խօսակցում են, ուրեմն ամէն ինչ
կորաւ . . . պ. Կոստանդին, ներեցէք խնդրեմ, ես մի բանի խօսք ունիմ
ստելու Մարգարիտա Վալէնտինովնային:

Լուս. Լաւ է, այս էլ պէտք է ասած, Ստեփան Իվանիչ, որ դուք
ժամանակ չէք կորցնում, բայց խորհուրդ եմ տալիս ձեզ որ զգոյշ լինէք,
սա ձեր գիտեցածներիցը չէ, այնպէս իտրամանկ է, այնպէս սասանայ որ . . .
pardon! գնում եմ (գնում է):

9) Նիօբէ եւ Աղաքեղեանց.

Աղաք. Աղիօք ի՞նչի մասին էին խօսում այստեղ: Է՛հ քանի որ
առանձին ենք, միանգամ եւս կրկնում եմ ձեզ՝ որ բոլորին ամէն ինչ
չ'խօսէք: Աշխատեցէք լուռ մնալ օտարների մօտ, իսկ եթէ կանացի սովոր-
ութեան համեմատ շատ խօսելու ախորժակ ունենաք, այն ժամանակ
միայն ինձ հետ խօսեցէք:

Նիօբ. (Պաստուհանի մօտ) Ա՛հ նա՛յիր, սէր իմ, ի՞նչ տարօրինակ են ձեր յաղթական կառքերը, ահա՛:

Աղաբ. Ի՞նչ յաղթական կառք . . . դա մի փողոցի ֆաէսօն էր որ անցկացաւ, բայց այդ մի կողմ թողնենք, ես լրջօրէն խնդրում եմ ձեզ, մինչեւ իսկ պահանջում եմ որ . . .

Նիօբ. Եւ սես պատանին շատ օտարոյի զգեսներ հագած տիգաւորի պէս թռչում է արագ, առանց երկվորի, մի գոյգ պողպատեայ անիւի վերայ. . .

Աղաբ. Այդ վերստիպեղիս է . . . անպատճառ մէկին տակով պէտք է անէ . . .

Նիօբ. Օ՛ր ուրախութեանս, ի՞նչ երջանկութիւն, ահա հայրենի երկրիս զինուորը, որի զլխումը տե՛ս, տե՛ս, մեծազեղ պայլուն սաղաւարտ:

Աղաբ. Ու՛ր է, տեսնե՛մ, հա՛, հրդեհաշէջ է դա,—պաժարնի, բայց ձեռք վերցրէք խնդրեմ այդ փողոցիցը, ա՛րի, մեծածենք թէ ի՞նչ կերպով կարող են ձեզ ձեր հայրենիքը ուղարկել, գո՛ցէ ազգականներ ունէք այնտեղ:

Նիօբ. Ինչպէ՛ս, ո՛վ տէր իմ. դու կամենում ես որ ես հեռանամ այս խաղաղ տե՛ղից, որտեղ ես ահա ձեռք բերի կրկին բաղդաւորութիւն եւ ուրախութիւն . . . այս վիշտը մեծ է . . . (լալիս է):

Աղաբ. Դէ լա՛ւ, չէ՛, չէ՛, . . . դուք ինձ չ՛հասկացար . . . դէ. մի լաք, ի սէր ձեր աստուծոնցի . . . չէ՛, սա ոչ թէ կին է, այլ աղբիւր է. դուք վերջ իվերջոյ այստեղ ջրհեղեղ պիտի հանէք . . . այսինքն ձեզ հետ կրկնակոշիկներով եւ անծրեւակալով պէտք է խօսենք . . . խնդրեմ ուշադրութեամբ լսեցէք ինձ, ես ձեզ իբրեւ վարժունի պիտի ներկայացնեմ այստեղ եւ դուք պիտի պաշտպանէք ինձ:

Նիօբ. Բայց ասացէք ինձ, ի՞նչ պիտի անեմ եւ կամ ի՞նչ խօսեմ:

Աղաբ. Գլխաւորն այն է, որ դուք խոնարհ եւ հնազանդ լինէք:

Նիօբ. (Հպարտ) Զգասացի՛ր դու, ես թագունի եմ, երակներումս թագաւորական հոտում է արիւն:

Աղաբ. Է՛հ, այդ դիցաբանական արիւն է: Այսպէս ուրեմն, դու այստեղ երեխաների հետ պէտք է պարապես, եւ ոչ մի բանի առիթով ոչ ոքի չ՛պիտի հակառակես,—զլխաւորաբար քենուս, ինչ որ էլ քենիս քեզ ասէ, պատասխանիր «բարի», շատ լաւ, այդպէս է, իսկոյն» . . . հասկա՞նում էք . . .

Նիօբ. (Կլասիկ ձեւերով) «Շատ լաւ. այդպէ՞ս է, «իսկոյն» . . . այսպէս չէ՞:

Աղաբ. Ձեր ձեւերը այնպէս են, որ կարծէք թէ բեմի վրայ լինէք, աւելի պարզ պէտք է ասել, ա՛յ, այսպէս. «բարի», շատ լաւ, իսկոյն» եւ այլն:

Նիօբ. Ա՛հ, ես շատ դժուար պիտի ըմբռնեմ քո հրամանը:

Աղաբ. Մէկ էլ այն՝ որ ինձ հետ «դու»ով մի խօսիր, այդ ի՞նչ ընտանեկան ձեւ է, Ստեփան Իվանիչ անւանեցէք ինձ, եւ զլխաւորաբար քենուս հետ խօսելիս զգոյշ եղէք . . . դա ոչ թէ կին է, այլ աւելի ճիշտը, ըստ դիցաբանութեան մի ֆուրիա է, լաւ է որ նրանից զգոյշ լինէք, եւ ամեն բանում նրան հնազանդ: Նաեւ դուք ինչու՞ երգելով էք խօսում եւ աշխատում որ ամենամաստրակ խօսքն անգամ ոտանաւորով դուրս գայ:

Նիօբ. Այս լեզուն միայն վայել է խօսել հէզ Նիօբէին:

Աղաբ. Բայց մոռացէք որ դուք Նիօբէ էք, մոռացէք, դուք հիմի Մարգարիտա էք, Մարգարիտա Վալէնտինովնա:

Նիօբ. Ո՛չ, ես ինքս ինձ չեմ կարող մոռնալ, եւ իմ անունս ամէն զանձեղից թանգ է ինձ համար, բայց ի՞նչու, ի՞նչու դու կամենում ես ինձից խլել այդ. (լալիս է):

Աղաբ. Դարձեա՛ւ. դէ, հերիք է, հերիք, ոչ ոք ձեզանից ոչինչ չէ խլում . . . Նիօբէ՛, Նիօբէիկ ջան . . . (գրկում է նրան եւ ապա նկատում կնոջը եւ Դարիաին որ մեծում են) հանգստացէք տիրուհի, դուք մեր տան մէջ սիրալիր ընդունելութիւն կը գտնէք, իմ ամուսինս մի հիանալի կին է, իսկ նրա քոյրը,—քենիս—մի աննման արարած, նա իւր մէջ ամէն չարութիւն բովանդակում է . . . Թու՛հ, այսինքն բարութիւն կամենում էի ասել: Ա՛, դուք ա՛յստեղ էք, ե՛րբ եկաք որ ես ձեզ չ՛եսայ . . .

Շուշան. Հէնց այս րոպէիս մտանք:

Աղաբ. (Կամեց) Ի սէր Աստուծոյ մխիթարեցէք այս խեղճ աղջկան:

Դարիա. Է՛հ, ձեր մխիթարութիւններից յետոյ մերը այնքան էլ հաճելի չի լինի նրան: Է՛, օ՛րիորդ Սվի . . . Սվի . . . ի՞նչպէս է ձեր ազգանունը, Սվիտլանա՞յա է, ինչ է, ձեր սենեակը գնացէք:

Նիօբ. Իմ տէրն է միայն ինձ հրամայում: Միշտ եւ ամէն ժամ հլու եմ նրան:

Դարիա. Է՛, ազնիւ օրիորդ, թողէք խնդրեմ ձեր այդ ծոսի պոսի բաները, գնացէք ձեզ որ ասում են գնացէք էլի՛, վա՛: Ստեփան Իվանիչ, դուք ի՞նչու փեսացած կանգնել էք, հակադրէք այս օրիորդին, որ ես իմ քոջս խնդրանքով այս տան բոլոր կառավարութիւնը ինձ վրայ եմ վերցրել:

Աղաբ. (Նիօբէին) Բայց չէ՞ որ ես ձեզ ասեցի՛ . . .

Նիօբ. Յիշեցի ես տէ՛ր, քո պատէրները, հնազանդ լինել, անտեսուել տանել բոլոր մինչեւ վերջ, եւ պառաւ ու չար ցնդած ֆուրիաից, միշտ զգոյշ լինել:

Դարիա. Ի՞նչպէս թէ ֆուրիա . . . բայց դու ի՞նչպէս ես համարձակուում . . .

Շուշան. Կա՛ց, Դարօ ջան, սպասիր, ամէնքից լաւն այն է որ մեր որոշման համեմատ քննութեան ենթարկենք նրան:

Աղաբ. Ի՞նչ. քննութիւն . . . օհօ՛. մենք կը կտրվինք.

Պարիա. Լա՛ւ, քննենք, կաց, հիմի ես նրան կը կապեմ: Է՛, օրիորդ, թէեւ ես ֆուրիա եմ, բայց եւ այնպէս հետաքրքիր է իմանալը թէ դուք ի՞նչ գիտէք, տարակոյս չ'կայ որ կարգալ ու գրեւ գիտէք, հետեւաբար եւ հարցնելը աւելորդ է:

Նիօք. Թէ աւելորդ է այդ հարցնելը, էլ ուր էք հարցնում:

Պարիա. Է՛, էդ քո բանը չէ . . . օրինակի համար, ի՞նչ գիտէք աշխարհագրութիւնից:

Նիօք. Ինչ որ կամենաս, որ ես գիտենամ, բոլորը գիտեմ, ծառայ քո կամաց:

Պարիա. Է՛, ի՞նչ կը պատասխանէք ինձ. եթէ ձեզ հարցնեմ թէ երկիրը քանի մասի է բաժանվում:

Նիօք. Ինչքան քո կամքն է, այնքան էլ կը լինի:

Պարիա. Իսկ եթէ ես ձեզ հարցնեմ թէ ի՞նչպէս է Կովկասի մայրաքաղաքի անունը. ի՞նչ պիտի պատասխանէք:

Նիօք. Շատ բա՛րի. ա՛հա, տեսնո՞ւմ ես ինչպէս հլու եմ քեզի:

Պարիա. Այս ի՞նչ տեսակ պատասխան է:

Շուշան. Է՛, մի ուրիշ բան հարցրո՛ւ:

Պարիա. Իսկ վերջին պատերազմը ի՞նչ պատճառով եղաւ:

Նիօք. Մարս, պատերազմի աստուծո՛ր ահեղ, շատ էր զայրացած, բայց թէ պատճառը ինչ էր՝ յայտնի չէ:

Պարիա. Իսկ պատերազմը ե՞րբ վերջացաւ:

Նիօք. Երբ հաշտութիւնը նորից կայացաւ:

Պարիա. Իսկ դուք ֆորսէպիան ամել զի՞տէք

Նիօք. Երբէ՛ք չեմ փորձել, բայց երբ հրամայես, քեզ հնազանդ եմ, կը փորձեմ, կարծեմ:

Պարիա. Ի՛նչ, ծիծաղո՞ւմ էք ինձ վերայ ինչ է՛:

Նիօք. Ճիշտ որ այդպէս է:

Պարիա. Բայց ինչպէ՛ս. ինչպէս էք համարձակւում. . .

Շուշան. Ստեփան Իվանի՛չ, բոլորովին միտք չունէ սրան իբրեւ վարժուհի պահել, բացի այն որ ոչինչ չ'գիտէ, դեռ մեզ վրայ ծիծաղում է:

Աղաք. Որովհետեւ դուք պէտք եղածի պէս չէք հարցնում նրան . . . դուք նրան յունարէն պէտք է հարցնէիք, յունարէն՝ Վիրգիլիէ՛, Վիրգիլիէ՛, Վիրգիլիէ՛. այստեղ արի:

10) Շոյնի Վիրգ. եւ Կոստանդին.

Վիրգ. Ի՞նչ կայ, մօրեղբայ՛րս:

Աղաք. Մենք նոր վարժուհին պիտի քննենք, օգնի՛ր մեզ, եւ հին պատմութիւնից մի քանի հարցեր առաջարկի՛ր:

Վիրգ. Ի՞նչ էք ասում, մօրեղբայ՛ր, ամօթ է ինձ, թող պ. Կոստանդինը հարցնէ:

Աղաք. Ա՛հ, ճշմարի՛տ, պ. Սեմեան, յունարէն մի որ եւ է բան հարցէք նրան:

Կոս. Ի՞նչ էք հրամայում, Ստեփան Իվանի՛չ, ես մոռացել եմ, եւ մի խօսք եմ միայն յիշում:

Աղաք. Ի՞նչ խօսք:

Կոս. Կալօս, պենօս, խօնօս, կրեպէ: Դրանց էլ նշանակութիւնը չեմ յիշում:

Աղաք. Եթէ այդպէս է, հարցէք պատմութիւնից, միայն թէ ամենահին պատմութիւնից:

Կոս. Եթէ դուք այդպէս պնդում էք, համեցէք, ո՞րտեղ է ծնւած չոմերոս:

Նիօք. Մեծ եւ զօրաւոր եօթ քաղաքաց մէջ. վէճի նիւթ է այդ դեռ մինչեւ այսօր:

Կոս. Քանի մուգաներ կային եւ ի՞նչ էր նրանց անունները:

Նիօք. Ինն էին նրանք եւ կոչվում էին Էվէտէրա, Կիօ, Մէլլոմէնա, Կալլիօպա, Թէրապիստա, Ուրանիա, Պօլիգիմնիա, Թալիա եւ Էրաթօ:

Աղաք. Ջրի պէս խմանում է:

Պարիա. Ջրի պէտք ես ձեզ շանց կուտամ, բայց վարժուհին պէտք է որ ամէն բան գիտենայ:

Նիօք. Պէտք է գիտութիւն, միմիայն նրանց՝ որք զրկւած են գեղեցկութիւնից, գիտութիւնը միայն քե՛զ է հարկաւոր:

Պարիա. (Կատաղած) Ի՞նչպէս դուք համարձակւում էք . . .

Շուշան. Հանդարտեցէ՛ք:

Պարիա. (Նիօքէի վրայ գնալով) Թողէ՛ք ինձ:

Նիօք. Օ՛. շանթնկեցդ վեհ, մեծըդ Արամազդ, Ոլիմպից ա՛հա, տես ամենայն ինչ: Դու որ պաշտպան ես հեզ խոնարհների, գոռոզ չարութեան ընդ միշտ թշնամի, նայի՛ր ահա, այս հպարտին, չարին եւ զսպիր նրա՛ն:

Պարիա. (Բոլորովին կատաղած) Դո՛ւրս կորիր մեր տանից . . . ամէնքին անձանօթ մի աղջիկ, որ սրա նրա տանը իրա համար բաղդ է փնտռում, դո՛ւրս . . .

Նիօք. Ո՛չ, ես աղջիկ չեմ, ես ինքս մայր եմ եօթը տղանց, եօթն աղջիկների:

Շուշան. Ստեփան Իվանի՛չ, լսում ե՞ս. 14 երեխաների:

Աղաք. Շուշան ջան, հոգի՛ս, մտածիր միանգամ . . . ես կամենում եմ որ տէր լինիմ իմ տան մէջ. ձեր քոյրը որքան կամենում է թող ուշաճափի, թող զգգէ իւր տուտ, շինովի խոպուկիքը, է՛լ չեմ թողնի որ իմ գործերումս խառնւին, հասկանում է՞ք . . . չեմ թողնի . . .

Պարիա. Ա'հ . . . սիրս . . . գնում է . . . ջուր . . . օգնեցէք . . .
Վիրգ. Դողա ջան, հանգստացէք:

11) Նոյնք եւ Պողոս.

Պողոս. Աղա՛, ինչ որ կնիկ ձեզ է հարցնում:

Աղաք. Հիմի ժամանակ չունեմ, ասա թող յետոյ գայ, եւ կամ
 թող սպասէ . . .

13) Նոյնք եւ Սվիդերսկայա.

Սվիդ. Արդեօք կա՞րող եմ պ. Աղաքէգեանցը տեսնել:

Աղաք. Ես եմ . . . ի՞նչ էք կամենում:

Սվիդ. Ես ձեր հրաւիրած վարժուհին եմ:

Բոլորք. (Ընդհանուր զարմացում):

Պարիա. (Շուշանին) Ես քեզ չէ՞ի ասում . . . Ես քեզ չէ՞ի ասում,
 ես զիտէի որ սա ոչ թէ վարժուհի է, այլ քո մարդու սիրեկանը . . .

Շուշան. Ասեա՛ծ իմ . . . (ուշաքափում է):

Վիրգ. (Նրա վրայ ընկնելով) Դողա ջա՛ն, զօղա՛:

Աղաք. Պրծա՛ւ, էլ ազատւա՛յ չկայ . . .

Նիօք. Օ՛. իմ ազնիւ սէր. կարող է փրկել, քեզ այս փորձանքից,
 քո աղախինը, թշուառ Նիօքէն . . .

Պարիա. Ը՛հ . . . խողեմ քո զրուխը . . .

Վարագոյր

Գ. ԱՐԱՐՈՒԱԾ

„ԱՅԼԱՆԳԱԿ ԵՐԱԶ“

1) Շուշան, Պարիա եւ Ժօրժ.

Շուշան. Այսպէ՛ս, ուրեմն խափա՛ծ է իմ վստահութիւնս . . . այս-
 պէ՛ս ծիծաղել իւր երեխաների մօր վերայ . . .

Պարիա. Եւ ինձ վերայ էլ . . . նրանց մօտաբոցը . . .

Ժօրժ. Եւ ինձ վերայ էլ նրանց հեռաւոր ազգականին . . . բայց
 եւ այնպէս հանդարտեցէք սիրելիներս . . .

Շուշան. Ձեմ կարող հանդարտել . . . ի՞նչ պիտի լինեն իմ խեղճ
 զաւակներս . . . դու այս չես կարող հասկանալ, որովհետեւ երբէք մայր
 չես եղած:

Ժօրժ. Ինչպէս եւ հայր:

Պարիա. Իսկ ես ասել եմ եւ նորից եմ կրկնում, միակ միջոցն է
 մեկնել այստեղից . . .

Շուշան. Այո՛, այո՛, մեկնել:

Ժօրժ. Բայց ի՞նչու դուք մեկնէք, աւելի հեշտ չէ՞ որ նրան դուրս
 չպրսէք, ամէն իրաւունք ձեր կողմն է, նա մէկ է, իսկ դուք երկուք,
 նա մի թոյլ տղամարդ է, իսկ դուք, երկու ուժեղ կանայք:

Շուշան. Ի՞նչ ես խօսում, իսկ այդ ազնիւ կնոջ ի՞նչ պիտի անենք:

Ժօրժ. Թող նա էլ նրա հետ միասին գնա:

Շուշան. Ի՞նչ ես ասում, Ժօրժ, յետոյ ի՞նչ պատասխանենք մեր
 խեղճ երեխաներին:

Ժօրժ. Այն՛ ինչ որ առհասարակ ասում են այսպիսի պարագայ-
 ներում . . . Թէ հայրկը . . .

2) Նոյնք եւ Վիրգիմէ.

Վիրգ. (Վազելով) Դողա՛ ջան, էս բոպէիս երեխաների սենեակում
 մի կասարեալ տուր ու դմիոց էր . . . սարքվում, մեր վարժուհիները քիչ էր
 մնում միմեանց թակէին:

Պարիա. Ես էս բոպէիս մի լաւ նրանց կը ջարդեմ:

Վիրգ. Հանգստացէ՛ք, ամէն բան պրծաւ արդէն, մեկը լալիս է,
 իսկ միւսը կտրան վերայ ման է գալիս:

Ժօրժ. Տեսնա՞ւմ էք, դուք բանը այնտեղ հասցրիք որ նրանց
 մինչեւ կտուր բարձրացրիք:

Պարիա. Վա՛յ թէ վեր ընկնի ու զրուխը ջարդէ . . . (բեմի ետեւ
 աղմուկ):

Բոլորք. Այս ինչ է. (պատուհանից նայում են):

Ժօրժ. Կարծեմ ժողովուրդն է հաւաքել, որպէս զի կտրան վերայ
 բարձրացող կնոջ նայեն:

Վիրգ. Ասեա՛ծներին է դիմում, եւ ամբողջ փողոցում բղաւում է
 Ֆէքօ՛ս, Ֆէքօ՛ս:

Պարիա. Ա՛խ, թէ մի դրան ուշատկա տանէին . . .

3) Նոյնք եւ Սվիդերսկայա.

Սվիդ. Pardon madame! Ես եկայ ձեզ խնդրելու որ ուսիկանու-
 թեան դիմէք . . . այս ինքնակոչը իմ բոլոր ունեցածս վերցրել է . . .
 իմ անունս, իմ պաշտօնս, վերջապէս իմ շրջագրեսս . . . Ես պահանջեցի
 որ բոլորը ինձ վերադարձնէ. բայց նա մի ամենափոքր ուշադրութիւն
 անգամ չէ դարձնում ինձ վերայ:

Դարիա. Նա ձեզ ոչինչ չի պատասխանե՞ց:

Սվիդ. Նա աղօթում է Արամազդին որ կայծակնահար անէ ինձ:

Դարիա. (Սվիդէրակայաին) Երեխաներին հագեցրէ՛ք, մենք պիտի մեկնենք այս օրհաց, Շուշօ, իմ ետեւից արի՛, ու լաւ գիտացիր, որ չեմ թողնի բեզ անպատիւ անեն. (զնում են):

4) Ժօրժ եւ Սվիդէրակայա.

Սվիդ. Դ. Կոստանդին Սեմեանը ձեր բարեկամն է՞:

Ժօրժ. Այո՛, մենք համալսարանի ընկերներ ենք:

Սվիդ. Ես իմ քրոջից մի շատ կարեւոր յանձնարարական ունեմ նրա հասցէին, խնդրեմ այնպէս կարգադրեցէ՛ք որ մենք կարողանանք առանձին Տեսակցիլ:

Ժօրժ. Ուրախութեամբ, սակայն այս բոլորիս օրհաց այնպիսի խառնաշփոթութիւն է տրուած . . . բայց ահա՛, նա ինքն է այստեղ գալիս:

5) Նոյնի եւ Կոստանդին.

Կոստ. Բարեւ ժողով, ա՛հ, դուք ա՛յս տեղէք օրհորդ Սվիդէրակայա, ես ձեզ հետ մի շատ կարեւոր բանի մասին պէ՛տք է խօսեմ:

Սվիդ. Ես էլ հէնց այդ միեւնոյնը կարգադրել խնդրում էի ձեր բարեկամից:

Կոստ. Աւելի լաւ, պատրաստ եմ ձեզ լսելու:

Սվիդ. Քոյրս . . .

6) Նոյնի եւ Աղաբէգեանց.

Աղաբ. (Բեմի ետեւից գոռալով) Ո՛հ, ո՛հ, ո՛հ, չեմ թողնի, չէ կարելի, տէ՛ր ողորմած Աստած . . . Ինձ իբրեւ սիրահարական գործերի մէջ մտնող յանդիմանել . . . ա՛հ, դուք այստեղ էք օրհորդ, ներեցէ՛ք որ մի փոքրիկ անբաւականութեան հանդիպեցիր . . .

Սվիդ. Բայց ինչպէ՛ս նա համարձակեց իմ ազգանունս իւր վերայ ընդունել:

Աղբ. Նա ոչ թէ ընդունեց, այլ նրա ազգանունն էլ այդպէս է:

Սվիդ. Իմ պաշտօնս ի՞նչ է:

Աղաբ. Ո՛վ առաջ գալ, նրանն է իրաւունքը:

Սվիդ. Վերջապէս իմ սնդուկս կոտրել . . .

Աղաբ. Ի՞նչու առաջուց էիք ուղարկել:

Սվիդ. Ես ձեր հրաւերի համաձայն եկայ այստեղ ձեր երեխաներին դաստիարակելու:

Աղաբ. Դէ՛, ես շատ լաւ գիտեմ թէ դուք ինչո՛ւ եկաք, որպէս զի ձեր քրոջ պատէրի համաձայն հետամուտ լինէ՛ք այդ երիտասարդին:

Սվիդ. Ինչպէ՛ս, դուք է՞լ գիտէք:

Աղաբ. Այո՛, գիտեմ:

Կոստ. Ստեփանէ Իվանի՛չ ի սէր Աստուծոյ լուեցէ՛ք:

Աղաբ. Բայց չէ՛ որ դուք ինքներդ խնդրեցիր որ ես այս մասին խօսեմ նրա հետ:

Կոստ. Բայց ոչ թէ սրա, այլ նրա հետ:

Աղաբ. Է՛հ, գրողը սանի, բոլորը մէկ է . . . այսպէս ուրեմն, դուք դրա համար չ՛եկա՞ք:

Սվիդ. Էլ աւելորդ է ծածկելը, ես եկայ որ պ. Սեմեանին մի շատ անախորժ լուր հաղորդեմ: Քոյրս . . .

Կոստ. (Կեղծ) Օ՛հ, մե՞ռա՛ւ, . . . ա՛հ որքան դժբաղդ եմ:

Սվիդ. Ո՛չ կենդանի է, բայց . . .

Կոստ. Ամերիկա գնա՞ց, ինչ է:

Սվիդ. Ո՛չ, նա ամուսնացաւ:

Կոստ. Ամուսնացա՞ւ, (լալով եւ պարելով) ամուսնացա՛ւ . . . ինչ՛ բաղդաւորութիւն . . . այսինքն դժբաղդութիւն, ո՛ւրախութեանս . . . ո՛հ, ո՛հ, ի՛նչ ուրախութիւն:

Սվիդ. Նրա ամուսինը ոչնչից տեղեկութիւն չունէ . . .

Կոստ. Նրա կողմից այդ մեծ ազնուութիւն է . . . յայտնեցէ՛ք նրան թէ նա դժբախտացրեց ինձ. իմ իրէք կտոր տոբակ, բայց այնու ամենայնիւ ես ներում եմ նրան եւ շնորհակալ եմ, այդպէս էլ կատէր իրան, բարեւեցէ՛ք եւ շնորհակալութիւն յայտնեցէ՛ք:

7) Նոյնի եւ Վիրգինէ.

Վ.ի.գ. Մարգարիտա Վալէնտինովնա, զօղան ձեզ է կանչում:

Կոստ. (Ուրախ Տօնի փոխելով) Թրա լա՛, լա՛, լա՛ . . .

Սվիդ. Կարձեմ նա խելագարեց, մի՞թէ իմ քրոջ ամուսնութիւնը այդ աստիճան ազդեց նրա վերայ:

Ժօրժ. Այս ժամանակամիջոցներում այս բանը միշտ պատահում է նրան:

Աղաբ. Է՛հ, դուք ձեր բանը պրծաք, կարծում եմ որ այստեղ մնալու այլ եւս ոչ մի պատճառ չունէք:

Սվիդ. Ես կը մեկնեմ այստեղից միայն այն ժամանակ, երբ իմ իրեղէններս լիովին կտանամ . . . գնա՛նք օրհորդ Վիրգինէ. (զնում են):

8) Աղաբէգեանց, Ժօրժ եւ Կոստանդին.

Աղաբ. Ինձ նայեցէ՛ք, ինչ ուզում էք արէք. միայն թէ դրան ճանապարհ գցեցէք . . . չէ՞ որ նա իսկապէս ձեզ համար եկաւ:

Կոս. Լա՛ւ, լա՛ւ, ես ամէն ինչ կը կարգադրեմ, ամէն բան յաջողութեամբ վերջանալուն անչափ ուրախ եմ ես:

Ժօրժ. Մինչեւ անգամ անապատելի էր, մաղարիչը քեզ վերայ է:

Կոս. Օ՛ր, ուրախութեամբ. ի դէպ, պէ՛ք է հարսանիքի համար հարկաւոր եղածը կարգադրել, գնանք Ժօրժ:

Ժօրժ. Գնանք: Երգվում եմ որ դու այնքան լաւ կատարեցիր քո դերը, որ խորհուրդ կուտայի քեզ գնալ ուղղակի դերասան դառնալ:

Կոս. Հա՛, հա՛, հա՛, դէ գնանք. (գնում են):

9) Աղաբէգեանց միայնակ, յետոյ Նիօբէ.

Աղաբ. Էօ՛ֆ, վերջապէս օդը մի փոքր մաքրվում է . . . ես հիմի ափսոսում եմ թէ ի՞նչու ամբողջ ճշմարտութիւնը միանգամից չասեցի. . . բայց զորոք ճանի, ես ոչ մի բանում մեղաւոր չեմ, իսկ մէջքեղում իմ անունն է բերնէ բերան խօսւում:

Նիօբ. (Մտնելով) Օ՛ր վե՛հ ասւածներ, դիմում եմ կրկին որ ինձի նորից փոխարկէք քարի:

Աղաբ. Ա՛յ խելացի խնդիրք, խօսք չունեմ ասելու:

Նիօբ. Աղջիկն այն նորեկ, հանել է ուզում իմ հագուստներս, հրամայում ես, ո՛վ հրամանատար. վերադարձնել, եթէ կամենաս ես մերկ կը շրջեմ:

Աղաբ. Համեցէ՛ք, սեսնո՞ւմ էք ինչ հնազանդ է, բայց մի՞թէ չգիտէք որ հագուստը այդ կնոջն է վերաբերում:

Նիօբ. Կարողես բռնի առնել նրանից:

Աղաբ. Վաս խորհուրդ չէ . . . բայց նա ոսիկանութեանը կարող է դիմել:

Նիօբ. Ոսիկանութե՞ան . . . ա՛, անծանօթ է ինձ այդ անունը:

Աղաբ. Այս ողորմելին ոսիկանութիւն խօսքն անգամ չէ իմանում, ա՛հ, տիկին գիտէ՞ք թէ ձեր այդ կենդանանալովը ի՛նչ փորձանք բաց արիք գլխիս:

Նիօբ. Տեսնում եմ, տէր իմ, որ ձեզ ծանրութիւն եմ ես պատճառում, ձեր անդորրութիւնն ես խանգարեցի. թունաւորեցի ձեր խաղաղ կեանքը. (քուրք կտրելու պահակը վերցնելով) Թող այս դաշոյնը պատահէ ահա իմ թշուառ սիրտը:

Աղաբ. Կա՛ց, կա՛ց, . . . Թէեւ նա ոսկրից է շինւած, այնուամենայնիւ սրա հետ չէ կարելի կատակել,* աւելի լաւ է որ դուք խելօք կենաք . . . այս հագուստը պէ՛ք է վերադարձնել, իսկ ձեզ համար մի նորը կապալարեմ, նա արդէն սովորել եմ թէ չափը ինչպէս պէ՛ք է վերցնել: Ահա այս էլ նմուշները . . . որ՞ն էք աւելի հաւանում:

Նիօբ. Օ՛ր ազնիւ ընկեր . . . ուրեմն թոյլ տուր ջերմ համբոյրներով սրտս եռանդը քեզ ապացուցել: (Համբուրում է նրան եւ ապա յատակի վրայ նստելով նմուշներին է նայում):

Աղաբ. Զարմանալի բան, բոլոր կանայքն էլ միասեռակ են, թէ իսկականները եւ թէ քարաշէնները . . . ո՞ր մնաց սանթիմէթս . . . ա՛, ահաւասիկ . . . միայն թէ ինչպէս անենք որ չջվոթէ՛ի, որ կարողանամ դերձակուհու սովաւորածի պէս չափս վերցնել . . . կանգնեցէք խնդրեմ, ես ձեր չափը պիտի վերցնեմ. ձեռքերնիդ տէք սեսնեմ:

Նիօբ. (Կանգնելով) Ծիրանագոյնը յարմար է դէմքիս, ինձ մի ծիրանի զգեստ կարեցէք:

Աղաբ. Այո՛, այո՛, անպատճառ, թեւքերն էլ անշուշտ ուռած տեսակիցը լինի:

Նիօբ. Տեսնում եմ այժմ որ դու սիրում ես հէզ Նիօբէին:

Աղաբ. Հանդա՛րս . . . հանդարս կացէ՛ք . . . 42. այժմ շրջազգեստը (չափում է):

10) Նոյնք եւ Շուշան.

Շուշան. Հիանալի է, սքանչելի. ամօթ ասած բանը ձեզ համար չկայ:

Աղաբ. Կինս է՛ . . . Բռնեցայ:

Շուշան. Մարդուս առանձին խօսք ունեմ ասելու, բարեհաճեցէք դուրս գնալ այսեղից:

Նիօբ. Հրամայի՛ր, կերթամ, բայց կամենում եմ որ նախ քեզ յայտնեմ սրտիս զաղջնիքը:

Աղաբ. ձիշտ որ ժամանակ է յայտնելու, Շուշանիկ, բոլոր ճանեցող կանչի՛ր, թող բոլորն էլ ճշմարտութիւնը իմանան, այն ժամանակ կը տեսնես, որ ես ո՛չ մի բանում մեղաւոր ոչեմ:

Շուշան. Վերջապէս ես ամէն բան պիտի իմանամ. (գնում է):

Նիօբ. Դէ՛հ, բարեա՛ միաս, սիրելիդ իմ տէր, տունդ ես մտայ եւ պատճառ դարձայ վէճի, աղմուկի: Ա՛հ այս զգեստը, ես ուրախութեամբ թողնում եմ սրան, որ ճղամարդու զրահի նման սեղմում էր կուրծքս, դարձեալ կը հագնեմ իմ արքայական նախկին հանդերձս, եւ իմ զգեստիս բոլոր ճոխութեամբ կը վերադառնամ, որպէս զի յայտնեմ ես իմ զաղջնիքս,

բարե՛աւ դու մնաս. քո բարութիւնը ես չեմ մոռանայ, քո փաղաքշանք եւ սէրդ. անկեղծ, անմահ կը մնան սրտումս յաւիտեան: Բարե՛աւ դու մնաս իմ հոգեհաստը, եւ յիշիր միշտ քո Նիօթէին. (լալով զնում է):

11) Աղաբէգեանց մեհակ եւ յետոյ բոլորք.

Աղաբ. Դարձեալ լալիս է, եւ ինչո՞ւ նա մնաս բարեաւ էր ասում. զժբաղդաբար ես չեմ կարող նրանից շուտ ձեռք բաշել. . . ա՛. համեցէ՛ք, համեցէ՛ք . . .

Մտնում են Շուռան, Դարիա, եւ Վիրգին.

Շուռան. Ահա եկանք, բացատրեցէ՛ք խնդրեմ . . .

Դարիա. Եւ մի մոռանաք որ ձեր ամեն մի սուտը խկոյն կը բռնեմ: Վիրգին, դու ի՞նչու եկար, գնա այստեղից:

Աղաբ. Ձէ՛, չէ՛, թող նա էլ մնայ. ես մի այնպիսի բան չպիտի յայտնեմ որ նա չկարողանայ լսել. այս կինը, որի դէմ ամէնէրդ էլ զինւեցիր. այս կինը . . . բոլորովին կին չէ:

Դարիա. Դու մեզ չես կարող խաբել, եթէ նա տղամարդ լինէր իմ սիրտը խկոյն կը զգար այդ:

Աղաբ. Ո՛չ, ո՛չ, ես ուրիշ բան եմ ասելու, հասկանում էք. այս կինը, այսինքն այս անձնաւորութիւնը ինձ պահ է սլած:

Բոլորք. Ի՞նչպէ՛ս . . . պա՞հ է սլած . . .

Աղաբ. Այո՛, պահ է սլած. նա շատ թանգազին է. եւ ես պէտք է լաւ պահպանեմ նրան եւ անվնաս տիրոջը հասցնեմ:

Դարիա. Տիրո՞ջը . . . այս ի՞նչ անսովորութիւն է . . . ի՞նչ լպսածութիւն . . .

Շուռան. Բայց ո՞վ է դրա տէրը:

12) Նոյնք եւ Պօղոս.

Պօղոս. Իշխան Բագրատունին եկաւ:

Աղաբ. Հէնց նա է նրա տէրը:

Բոլորք. Նա՞. Իշխանը . . . (Աղաբէգեանց բազմում է):

13) Նոյնք եւ Իսխան.

Իսխան. Ներեցէք, տիկին, որ այսպէս ուշ ժամանակ եկայ. բայց ես կարեւոր գործ ունիմ ձեր ամուսնու մօտ:

Դարիա. Դժբաղդաբար մեզ յայտնի է այդ կարեւոր գործը:

Իսխան. Բայց նա ձեր կարծածի չափ էլ զաղտնի չէ. այլ միայն ես խնդրեցի նրան որ զգուշութեամբ պահէ . . .

Դարիա. Այստեղ մի ջանել աղչկան:

Իսխան. Է՛. ի՞նչ կայ որ, ես արձանի մասին եմ խօսում:

Բոլորք. Արձանի մասին:

Իսխան. Այո, իմ Նիօթէի . . . բայց ի՞նչու այդպէս յուզւած եւ վրդովւած էք երեւում . . . ո՞ւր է Ստեփանն Իվանիչը, արդեօք Նիօթէիս մի բա՞ն պատահեց:

Վիրգ. Ո՛չ, նա իւր տեղումն է:

Դարիա. Ձեր Նիօթէին ոչ որ ձեռք չէ տել. բայց ձեր այդ մամ-զէլը մեր զխիւն կատարեալ խաթարալա դառաւ:

Իսխան. Ես ձեր ասածները չեմ հասկանում . . . ես Ստեփանն Իվանիչի մօտ եկայ որպէս զի ապրանքները անվնաս փոխադրելու մի նոր կերպը սովորացնեմ նրան, բայց բանի որ նա այստեղ չէ, ձեզ էլ կարող եմ հասկացնել . . . ահա՛ տեսնո՞ւմ էք. (վարագոյրը բաց է անում պատշաճ-դանի վերայ Նիօթէի փոխարէն Ստեփանն Իվանիչն է նստած խղճալի դեմքով) Այս ի՞նչ է նշանակում, ո՞ւր է արձանս . . . ո՞ւր է իմ Նիօթէս . . . (Աղաբէգեանց ինչոր անուրու խօսքեր է փնփնջում) սրկալ՝ դու ծախեցիր՞ նրան . . . հա՞. խօսի՛ր . . .

Աղաբ. Ո՛չ, ո՛չ, երդում եմ որ նա կենդանացաւ:

Իսխան. Կենդանացա՞ւ, դու հեքիաթներովդ կամենում ես ինձ խաբե՞լ, ես կսպանեմ քեզ. (բռնում է Աղաբէգեանցին եւ դիւանի վրայ տպրում):

Բոլորք. Իշխան, զձա՛:

Իսխան. Ո՛չ, այս աւագակութեան համար զթուծին չկայ, այս բոպէիս ես կը կանչեմ ոստիկանութեան եւ նա էժան չի պրծնի իմ ձեռքից. (զնում է):

Բոլորք. (Խնդրելով հետեւում են նրան):

Աղաբ. (Դիւանի վրայ) Ոստիկանութիւն . . . բա՛նդ . . . կորաւ, ամէն ինչ կորաւ . . . ազատեցէք . . . (դուռը ձեռնում են):

14) Աղաբէգեանց եւ Պօղոս.

Պօղոս. (Դրան ետեւից) Աղա՛, աղա՛, տիկին 3 է . . . ուր որ են հիմի մերոնք կը վերադառնան երեկոյթից, (մտնում է) այնպէս է քնած որ չի էլ լսում, մոմը վառեմ . . . (ձայն) ա՛, մերոնք էլ գալիս են . . . աղա, աղա. վեր կացէ՛ք:

Ա. դաբ. Հա' . . . ի՞նչ կայ . . . ներեցէք, ներեցէք . . . (չոքում է Պողոտի առաջ):

Պօղոս. Ախար ի՞նչ էք անում, աղա, էդքան էլ բնեւ կը լինի . . .
խանութը երեկոյթից գալիս է:

15) Նոյն, Դարիա, Շուշան, Վիրգինե, Ժորժ և Կոստանդին.

Աղաք. Կի՛նս . . . Վիրգի՛նս . . . դուք է՞ք . . . լուեմն երազ
էր այս բոլորք. այո՛, միմիայն երազ . . . իսկ Նիօթէն . . . ա՛հ. նայել
անգամ վախեւում եմ . . .

Բոլորք. Բայց ի՞նչ պատահեց քեզ . . .

Ս.դաբ. Է՛հ, ինչ կը լինի թող լինի . . . (վարագույրը բաց է անում)
այստեղ է . . . ամբողջ. ամպնաս եւ սառն . . . ուրեմն մարմարեայ է
օ՛հ . . . ամա սիրունիկս դու ինձ լաւ չարհաւեցիւ հա՛' . . .

Դարձաւ. Բայց պատմի՛ր թէ քանը ինչումն է . . .

Աղաք. Բանը ինչումն է՞. (ժողովուրդը ցայց սալով) նրանք ամէն ինչ տեսան ու զիտեն, նրանց հարցդէք:

Փարագոյր

ԳԻՆՆ Է 20 Կ.

Վաճառվում է Թիֆլիսում կենդր. գրավաճառանոցում.
Բազում Թառայեանց Նղր. գրախանութում:

18218

2013

